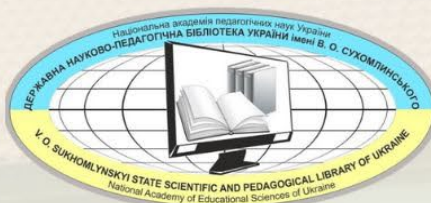

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ, ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ВІДДІЛ ПЕДАГОГІЧНОГО ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА БІОГРАФІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
УМАНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ Й ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ІМЕНІ
ПРОФЕСОРА Є. ПЕТУХОВА ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**ІХ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З ІСТОРІЇ ОСВІТИ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**«ПЕДАГОГІЧНА БІОГРАФІКА
ПРО НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ
ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ:
ІДЕЇ, КОНЦЕПЦІЇ, ПРАКТИКИ»**

**13 травня 2024 року
м. Київ**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ,
ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Педагогічна біографіка
про національно-патріотичне виховання
дітей і молоді: ідеї, концепції, практики

Збірник матеріалів

IX Всеукраїнської науково-практичної конференції

з історії освіти з міжнародною участю

13 травня 2024 року

Вінниця
ТВОРИ
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського,
протокол № 6 від 27 травня 2024 р.*

Редакційна колегія:

Березівська Л. Д. (голова редколегії, науковий редактор), доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Міхно О. П., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Антонець Н. Б., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Середа Х. В., науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського.

Рецензенти:

Кірдан О. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Пономаренко Л. О., кандидат наук із соціальних комунікацій, завідувач відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

П 24

Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики : зб. матеріалів ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. з історії освіти з міжнар. участю, 13 трав. 2024 р., Київ / НАПН України, Від-ня філософії освіти, заг. та дошк. педагогіки, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [редкол.: Березівська Л. Д. (голова редкол., наук. ред.), Міхно О. П., Антонець Н. Б. ; літ. ред. Бойко О. А. ; бібліогр. ред. Демида Є. Ф. ; техн. ред. Середа Х. В.]. – Вінниця : ТВОРИ, 2024. – 180 с.

Збірник містить тези виступів учасників ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції з історії освіти з міжнародною участю «Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики», проведеної у рамках Всеукраїнського фестивалю науки – 2024. Конференція відбулася в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського 13 травня 2024 р.

Редколегія не несе відповідальності за зміст публікацій. Відповідальність за зміст та стилістику публікацій несе автор.

ISBN 978-617-558-083-7

УДК 37.015:929]:[37.035:172.15]:005.745(477:100)(082)

DOI 10.33407/lib.NAES.741174

© Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського, 2024

**NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE
DEPARTMENT OF PHILOSOPHY OF EDUCATION,
GENERAL AND PRESCHOOL PEDAGOGY
V. SUKHOMLYNSKYI STATE SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL
LIBRARY OF UKRAINE**

**Pedagogical biography on the national-patriotic education
of children and youth: ideas, concepts, practices**

*Collection of materials
IX All-Ukrainian scientific and practical conference
on the history of education with the international participation*

May 13, 2024

Vinnytsia
TVORY
2024

UDC 37.015:929]:[37.035:172.15]:005.745(477:100)(082)

*Recommended for publication
by the Academic Council of V. Sukhomlynskyi State
Scientific and Pedagogical Library of Ukraine
protocol № 6 dated May 27, 2024*

Editorial Board:

Berezivska L. D. (*Head of the Editorial Board, scientific editor*), Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Director of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine;

Mikhno O. P., Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Senior Researcher of the Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine;

Antonets N. B., Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Senior Researcher of the Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine.

Sereda Kh. V., Researcher of the Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine.

Reviewers:

Kirdan O. L., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of of pedagogy and educational management of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University;

Ponomarenko L. O., PhD (Social Communication Studies), Head the Department of Scientific and Document Support, Sociocultural Activity and International Contacts of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine.

Pedagogical biography on the national-patriotic education of children and youth: ideas, concepts, practices : coll. of materials of IX All-Ukrainian sci. and practical conf. on the history of education with the intern. participation, May 13, 2024, Kyiv / NAES of Ukraine, Dep. of Philosophy of Education, General and Preschool Pedagogy, V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine ; [ed. board: Berezivska L. D. (head of the ed. board and sci. ed.), Mikhno O. P., Antonets N. B. ; lit. ed. Boiko O. A. ; bibliogr. ed. Demyda Ye. F. ; techn. ed. Sereda Kh. V.]. – Vinnytsia : TVORY, 2024. – 180 p.

The collection contains abstracts of speeches of participants of the IXth All-Ukrainian scientific and practical conference on the History of education with the international participation Pedagogical biography on the national-patriotic education of children and youth: ideas, concepts, practices, held within the All-Ukrainian Festival of Science – 2024, which took place at V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine on May 13, 2024.

The editorial board is not responsible for the content of publications. The author is responsible for the content and style of the publications.

ISBN 978-617-558-083-7
DOI 10.33407/lib.NAES.741174

UDC 37.015:929]:[37.035:172.15]:005.745(477:100)(082)

© V. Sukhomlynskyi State Scientific
and Educational Library of Ukraine, 2024

ЗМІСТ

Г. А. АЛЕКСАНДРОВА

О. М. БОДЯНСЬКИЙ І М. І. СТОРОЖЕНКО: КОМУНІКАЦІЯ ПЕДАГОГА І СТУДЕНТА..... 9

Л. Д. БЕРЕЗІВСЬКА

ПЕДАГОГІЧНА БІОГРАФІКА ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ (1917–1921) КРИЗЬ ПРИЗМУ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ: БІОГРАФІЇ, ТЕКСТИ І КОНТЕКСТИ..... 11

G. A. BELTRÁN, E. A. ZHIZHKO, M. BELTRÁN-SAUCEDO

NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION OF CHILDREN AND YOUTH IN MEXICO: MAIN FEATURES..... 14

Н. І. БОГДАНЕЦЬ-БІЛОСКАЛЕНКО

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ У РЕЦЕПЦІЇ ПЕДАГОГІВ МИНУЛОГО..... 18

Т. Л. ГАВРИЛЕНКО

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК ЦЕНТР ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ-БІЖЕНЦІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ..... 20

В. М. HOVLAND

SCHOOL HISTORY: PERIODS OF CHANGE AND REFIGURATION OF THE GRAND NARRATIVE 24

Н. П. ДІЧЕК

ПІДХОДИ ДО БІОГРАФІЧНИХ СТУДІЙ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ГУМАНІТАРИСТИЦІ: ПОГЛЯД ІЗ СЬОГОДЕННЯ..... 31

О. О. ДРАЧ

СІМ'Я VS РОБОТА: ГЕНДЕРНІ УЯВЛЕННЯ КЕРІВНИКІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАМІЖНЬОЇ ОСВІТЯНКИ ПОЧАТКУ 20 ст.....35

А. А. ЗАГОРОДНЯ

СОЦІАЛЬНО-АНТРОПОЛОГІЧНІ ІДЕЇ У ЕСТЕТИЧНІЙ КОНЦЕПЦІЇ В. СІМОВИЧА 37

І. В. ЗАЙЧЕНКО

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ КОНЦЕПЦІЇ Г. Г. ВАЩЕНКА (1878–1967)..... 40

С. В. ЗАХАРІН

ОСВІТА СЬОГОДЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІШАНОГО ТА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ 44

Н. А. КАЛІНІЧЕНКО

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ У ШКОЛІ ВАСИЛЯ КАЮКОВА..... 46

Н. М. КОЛЯДА

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ПЕДАГОГІЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА 49

Т. Д. КОЧУБЕЙ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНОМУ СПАДКУ ВОЛОДИМИРА ГРИГОРОВИЧА КУЗЯ (1938–2018)..... 52

О. О. КРАВЧЕНКО

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ..... 55

О. П. МІХНО

ЕПІСТЕМОЛОГІЧНА ДЕКОЛОНІЗАЦІЯ ЯК СКЛАДНИК ДЕКОЛОНІАЛЬНОГО ПІДХОДУ В

УКРАЇНСЬКІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ БІОГРАФІСТИЦІ.....	58
<i>О. Б. ПЕТРЕНКО</i>	
ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ	61
<i>В. І. ПОПИК</i>	
РОЛЬ БІОГРАФІКИ В УТВЕРДЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	64
<i>О. К. ПРОНІКОВ</i>	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ С. Х. ЧАВДАРОВА	67
<i>Г. П. ПУСТОВІТ</i>	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНІ ПРОЄКТИ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ PhD В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	70
<i>С. З. РОМАНЮК</i>	
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ДОБИ	73
<i>О. В. СУХОМЛИНСЬКА</i>	
ПРО ПОНЯТТЯ «НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ» ЯК СКЛАДНИК СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ.....	76
<i>Т. В. ЯНЧЕНКО</i>	
ФОРМУВАННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ «ЕТНОПЕДАГОГІКИ».....	79
<i>Н. Б. АНТОНЕЦЬ</i>	
УКРАЇНСЬКА КНИГА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ НА РУБЕЖІ XIX ТА XX СТОЛІТЬ.....	82
<i>Л. М. БАЛІКА</i>	
ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ	84
<i>О. Д. ВОРОЩУК</i>	
БОГДАН СТУПАРИК ПРО НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ	87
<i>О. М. ГЕРАСИМЧУК</i>	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНІ ІДЕЇ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО.....	90
<i>О. В. ГРИНЬ</i>	
БІОГРАФІЧНІ НАРАТИВИ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ ЯК ЗАСІБ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ.....	93
<i>А. П. ДУРДАС</i>	
СВІТОГЛЯД ТА ІДЕЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ ПЕДАГОГІНИ М. МОНТЕССОРІ (1870–1952).....	97
<i>І. Г. ДУТЧАК</i>	
ВАСИЛЬ СІМОВИЧ І ЙОГО ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНА СПАДЩИНА В УКРАЇНСЬКОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ПРОСТОРІ	100
<i>Г. І. ЛЕМКО</i>	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ У ПОГЛЯДАХ МИРОСЛАВА СТЕЛЬМАХОВИЧА	1032

Н. І. ЛЮБОВЕЦЬ	
СПОГАДИ У ПЕРІОД ВІЙНИ ЯК РЕСУРС КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВ: ДОСВІД ТА СУЧАСНІ ПРАКТИКИ	105
Н. П. МАРЧЕНКО	
КНИГИ-ЖИТТЄПИСИ ДЛЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ РОКІВ ВІЙНИ (2014–2024)	108
В. В. ОЛІЙНИК	
СОФІЯ РУСОВА (1856–1940) ПРО НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ.....	111
В. В. ПАТИК	
ОСОБОВИЙ АРХІВНИЙ ФОНД ІСТОРИКА ТА ПЕДАГОГА МИХАЙЛА ІВАНОВИЧА ЛІЛЕСВА.....	114
І. Ф. ПЕТРЕНКО	
ПРАКТИКА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА РІВНЕНЩИНІ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ «ОБЛАСНОЇ ЦІЛЬОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА 2021–2025 РОКИ».....	116
О. В. ПЛЮЩИК	
РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ БІОГРАМ/БІОГРАФІЙ/НАРАТИВІВ ЗАХИСНИКІВ УКРАЇНИ: КОНТЕНТ-СТРАТЕГІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ БІБЛІОТЕК	119
І. В. ПОЛИЩУК	
ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ Т. Д. ДЕМ'ЯНЮК: БІБЛОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ	122
Л. О. ПОНОМАРЕНКО	
ДІЯЛЬНІСТЬ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ «КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ».....	124
Л. В. СУХОМЛИНСЬКА	
ХУДОЖНІ ТВОРИ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО ЯК ЗАСІБ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	127
Л. В. ТКАЧУК	
АНАТОЛІЙ ПОГРІБНИЙ: «ЗАХОТІТИ – І БУТИ УКРАЇНЦЯМИ»	130
М. М. ТКАЧУК	
ТАРАС ШЕВЧЕНКО – ТВОРЕЦЬ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ.....	133
О. І. ШАЛАК	
АНАТОЛІЙ СВИДНИЦЬКИЙ (1834–1871) ЯК ПЕДАГОГ: ДЖЕРЕЛА ДО РЕКОНСТРУКЦІЇ БІОГРАФІЇ	1385
С. М. ШЕВЧЕНКО	
ОСВІТНІ ТА ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІ ПОГЛЯДИ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА.....	138
Н. О. ЯКОБЧУК	
АВГУСТИН ВОЛОШИН: ЖИТТЯ ЯК ПРИКЛАД ПАТРІОТИЗМУ.....	141
А. О. БАЄНКО	
ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЗА МЕТОДОМ МАРІЇ МОНТЕССОРІ (З ВЛАСНОГО ДОСВІДУ РОБОТИ).....	144
О. А. БОЙКО	
ЯКІВ ЧЕПІГА (1875–1938) ПРО РІДНУ МОВУ – ЖИВИЛЬНИЙ ҐРУНТ ДЛЯ ЗРОСТАННЯ УКРАЇНЦЯ-ПАТРІОТА	1487
В. В. БОНДАРЕНКО	
ВПЛИВ ЧИТАНОК ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ	

СВІДОМОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ШКОЛЯРІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ З ФОНДІВ ПЕДАГОГІЧНОГО МУЗЕЮ УКРАЇНИ).....	150
<i>О. В. ВИШНЯК</i>	
ПРО ДИСЕРТАЦІЙНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СПАДЩИНИ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО З ПИТАНЬ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ.....	152
<i>Є. Ф. ДЕМИДА</i>	
ІВАН СТЕШЕНКО (1873–1918) ПРО УКРАЇНСЬКУ МОВУ ЯК ЗАСІБ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ РЕСУРСУ «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ»)....	154
<i>Т. М. ДЕРЕВ'ЯНКО</i>	
РОЛЬ ЕЛЕКТРОННОГО ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОГРАФІЧНОГО РЕСУРСУ «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ» У НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ.....	157
<i>Т. О. ЗОЛОТАРЕНКО</i>	
БІОГРАФІЧНІ ОНЛАЙН-ПРОЄКТИ: ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ.....	15959
<i>А. П. МИРОНЕНКО</i>	
ПЕРСОНАЛІЯ ОЛЕНИ ТРЕБИНСЬКОЇ (1885–1967 рр.) В КОНТЕКСТІ ОСМИСЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ ЖІНКИ В УКРАЇНІ МОДЕРНОЇ ДОБИ.....	162
<i>Т. С. ПАВЛЕНКО</i>	
О. Р. МАЗУРКЕВИЧ (1913–1995) ПРО УКРАЇНСЬКУ МОВУ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ»)....	164
<i>М. В. САМОЙЛЕНКО</i>	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ С. М. ВАКУЛИШИНА.....	167
<i>Х. В. СЕРЕДА</i>	
ІДЕЇ ПРО НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ У ПРАЦЯХ МИРОСЛАВА СТЕЛЬМАХОВИЧА (1934–1998).....	172
<i>Н. В. ЧАЛА</i>	
«ЛИСТИ ДО СИНА» В. СУХОМЛИНСЬКОГО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ.....	174
Відомості про авторів	177

Keywords: M. I. Lilejev, Institute of Manuscripts of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine, personal archival fund, pedagogical activities, scientific materials, lecture courses.

УДК 37.035:172.15](477.81)

І. Ф. ПЕТРЕНКО

ORCID ID: 0000-0003-2320-6100

доктор філософії,

старший викладач кафедри теорії і методики виховання,

Рівненський державний гуманітарний університет,

м. Рівне

e-mail: inna.petrenko@rshu.edu.ua

ПРАКТИКА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА РІВНЕНЩИНІ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ «ОБЛАСНОЇ ЦІЛЬОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА 2021–2025 РОКИ»

Анотація. Схарактеризовано практику реалізації Обласної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання у Рівненській області на 2021–2025 роки, специфікою якої є акцент на регіональній самобутності, регіональній історії. З'ясовано, що обласна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання передбачає вшанування героїв боротьби за незалежність України (зокрема й учасників російсько-української війни), добудову криївки музею історії УПА в урочищі Гурби, створення мережі національно-патріотичних центрів, закупівлю літератури для бібліотек і закладів освіти Рівненщини, проведення конференцій, нарад, дебатів, конкурсів, акцій, проєктів, виставок, військово-патріотичних ігор й т. п.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання, Рівненщина, обласна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання.

Відповідно до Указу Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання», Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України національно-патріотичне виховання на Рівненщині здійснюється у контексті реалізації «Обласної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання у Рівненській області на 2021–2025 роки» [4; 1; 3]. Обласна програма визначає головну мету, завдання, напрями та основну концепцію національно-патріотичного виховання, конкретизує шляхи, механізми та перелік основних заходів з реалізації стратегічних завдань, їх виконавців, прогнозовані обсяги фінансового забезпечення.

Специфікою обласної програми є акцент на регіональній самобутності, регіональній історії, позаяк в області є проблеми, що потребують розв'язання. До прикладу, спільний кордон з білорусією, яка є союзником країни-агресора, наявний вплив держави-агресора в інформаційний, освітній, культурний простір області з території білорусії, недостатня кількість інститутів громадянського суспільства у

сфері національно-патріотичного виховання, слабка координація і взаємодія між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, закладами освіти, культури, інститутами громадянського суспільства, молодіжними центрами, центрами національно-патріотичного виховання під час реалізації державної політики у сфері національно-патріотичного виховання [3].

Обласна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання передбачає вшанування героїв боротьби за незалежність України (зокрема й учасників російсько-української війни), добудову криївки музею історії УПА в урочищі Гурби, створення мережі національно-патріотичних центрів, закупівлю літератури для бібліотек і закладів освіти Рівненщини, проведення конференцій, нарад, дебатів, конкурсів, акцій, проєктів, виставок, військово-патріотичних ігор, пісенного фестивалю «За Україну, за народ!» й т. п.

У закладах загальної середньої освіти області проводяться зустрічі з учасниками бойових дій під гаслом «Хоробрі серця», проводяться уроки мужності з участю військовослужбовців; організуються перегляди й обговорення фільмів й ін.

Відповідно, кожна територіальна громада розробила свою цільову соціальну програму національно-патріотичного виховання на 2021–2025 роки, а колектив науковців РОІППО уклав «Програму національного виховання в закладах освіти Рівненщини на 2020–2025 роки» [5]. Програма передбачає «об'єднання зусиль органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських об'єднань і благодійних організацій, сім'ї та закладів освіти й інших інституцій виховання щодо системної, цілеспрямованої роботи з формування в дітей та учнівської молоді ціннісних ставлень до українського народу, держави й нації, родини, себе, людини і природи» [там само]. Компонентами програми є формування: загальнолюдських цінностей (проєкт «Колесо життя»), національних цінностей (проєкт «Моя Україна»), духовних цінностей (проєкт «Храм людської душі»), громадянських цінностей (проєкт «Держава починається з тебе»); особистісних цінностей (проєкт «У твоїх руках щастя»); родинних цінностей (проєкт «Намисто роду»); екологічних цінностей (проєкт «Жива планета») [там само].

У всіх закладах загальної середньої освіти області облаштовано сучасні куточки воїнам АТО «Герої не вмирають», відкриваються шкільні музеї, клуби, гуртки національно-патріотичного спрямування.

До прикладу, в Здолбунівській територіальній громаді створено стріт-арт об'єкт «Крила незалежності» та промовідео «Ніч у музеї» – відеоекскурсії Здолбунівським краєзнавчим музеєм. В межах реалізації Обласної програми облаштовано Музей-криївку УПА в урочищі Гурби біля Свято-Воскресенського чоловічого монастиря на Повстанських могилах неподалік села Мости, де в квітні 1944 р. відбувся Бій між загонами УПА та військами НКВС [2].

З метою якісного проведення I (районного) та II (обласного) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») при РОІППО проводяться курси підвищення кваліфікації керівників гуртків військово-патріотичного спрямування.

В області функціонує комунальний заклад «Рівненський обласний молодіжний пластовий вишкільний центр» Рівненської обласної ради.

Таким чином, реалізація «Обласної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання у Рівненській області на 2021–2025 роки» об'єднує зусилля органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських об'єднань і благодійних організацій, сім'ї та закладів освіти й інших інституцій виховання щодо системної, цілеспрямованої роботи з формування в дітей та учнівської молоді ціннісних ставлень до українського народу, держави й нації, родини, себе, людини і природи.

Список використаних джерел

1. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України : затв. наказом МОН України від 6 черв. 2022 р. № 527. *ZakonOnline* : юрид. портал. Київ, 2022. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/506238_736214 (дата звернення: 04.05.2024).
2. Музей-криївка УПА. Урочище Гурби. *Відділ освіти, культури і туризму, молоді та спорту Мізоцької селищної ради* : вебпортал. Мізоч, 2023. URL: <https://mizoch.osv.org.ua/news/1680255346/> (дата звернення: 04.05.2024).
3. Обласна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання у Рівненській області на 2021–2025 роки : схвал. розпорядж. голови облдержадмін. від 13 трав. 2021 р. № 365 : затв. рішенням Рівнен. облради від 2 черв. 2021 р. № 154. *Рівненська обласна рада* : офіц. сайт. Рівне, 2021. URL: <https://ror.gov.ua/rishennya-oblasnoyi-radi-8-sklikannya/154-pro-oblasnu-cilovu-socialnu-programu-nacionalno-patrioti-1623057662> (дата звернення: 04.05.2024).
4. Про Стратегію національно-патріотичного виховання : Указ Президента України від 18 трав. 2019 р. № 286/2019. *Президент України* : офіц. інтернет-представництво. Київ, 2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2862019-27025> (дата звернення: 04.05.2024).
5. Програма національного виховання в закладах освіти Рівненщини на 2020–2025 роки : схвал. Вченою радою Рівнен. ОІППО (протокол № 5 від 25.09.2020 р.). *Квасилівський ліцей* : вебпортал. Квасилів, 2023. URL: <https://kvasyliv.e-schools.info/pages/programa-natsionalnogo-vihovannja-v-zakladah-osvti-rvnenschini-na-2020-2025-roki> (дата звернення: 04.05.2024).

UDC 37.035:172.15](477.81)

I. F. PETRENKO

ORCID ID: 0000-0003-2320-6100

PhD,

Senior Lecturer at the Department
of Theory and Methods of Education,
Rivne State University of the Humanities,

м. Rivne

e-mail: inna.petrenko@rshu.edu.ua

PRACTICE OF NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION IN RIVNE REGION IN THE CONTEXT OF IMPLEMENTATION OF REGIONAL TARGETED SOCIAL PROGRAM OF NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION IN RIVNE REGION FOR 2021–2025

Abstract. The article characterizes the practice of implementing the Regional Targeted Social Program of National and Patriotic Education in Rivne Region for 2021–2025, the specificity of which is the emphasis on regional identity and regional history. It has been found out that the regional targeted social program of national-patriotic education provides for honoring the heroes of the struggle for Ukraine's independence (including participants of the russian-Ukrainian war), completing the UPA Museum of History in the Gurby tract, creating a network of national-patriotic centers, purchasing

literature for libraries and educational institutions of Rivne region, holding conferences, meetings, debates, competitions, events, projects, exhibitions, military-patriotic games, etc.

Keywords: national-patriotic education, Rivne region, regional targeted social program of national-patriotic education.

УДК 021.4:[37.035:172.15]:[004.774.6:355.1-053.18"364"](477)

О. В. ПЛЮЩИК

ORCID ID: 0000-0002-3725-0869,

кандидат філологічних наук, доцент,

старший науковий співробітник

відділу теорії та методики біобібліографії,

Інституту біографічних досліджень

Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського,

Київ, Україна,

e-mail: o.pliushchuk@gmail.com

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ БІОГРАМ/БІОГРАФІЙ/НАРАТИВІВ ЗАХИСНИКІВ УКРАЇНИ: КОНТЕНТ-СТРАТЕГІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ БІБЛІОТЕК

Анотація. Увагу зосереджено на змінах, що відбулися в структурі бібліотек з початку повномасштабного вторгнення російських військ в Україну 2022 р., зокрема спостерігається активне наповнення контентів вітчизняних бібліотек біограмами/біографіями/нарративами полеглих захисників України. Зазначено, що такі практики необхідні з метою пошани й збереження пам'яті за загиблими, формування меморіалізації загиблих у російсько-українській війні, виховання національно-патріотичної свідомості співвітчизників.

Ключові слова: бібліотека, сайт, контент, біографічна інформація, захисники України, громада.

*Не маємо права забути жодну людину!
(з відкритих джерел)*

В епоху діджиталізації, зокрема, розширення меж простору інтернету й входження його практично в усі сфери життєдіяльності людини (доступність, легкість пошуку, швидкість отримання, обробки й збереження інформації тощо) масштабуються й функції бібліотек. За спостереженнями О. Мар'їної, «Контент-стратегія – нове явище для вітчизняної бібліотечної галузі» [6, с. 9], що стосується, звісно, не тільки бібліотечних колекцій, надання безпосередніх даних і послуг щодо бібліотечних ресурсів тощо. Ці інституції залучають відвідувачів/читачів як віртуальних, так і реальних, і до своїх інших заходів/проектів, здійснюючи різноманітну діяльність: від інформаційної, пізнавальної до виховної й освітньої. Останнім часом на бібліотеки покладено й комеморативну місію – вони стають місцем пам'яті загиблих захисників України в російсько-українській війні. Виділений простір у межах бібліотечного реального/віртуального майданчика насамперед має на меті вплинути на власну ідентичність і національно-патріотичну